

cochon gronde», si bé també el cita en una frase proverbial, i aquesta aplicada al gos (com ho féu Guimerà): «*roundinà* coume un chin que vèi intrà cat en coudino»; «en s'enguefiant ['inflant els morros'] *roundinavon*, / d'un *roundinage* d'animau» en el rodanès A Arnavielle; *fundinà* a Moissac i a Puymiról (Lot-et-G.) en el mapa «grogner (le porc)» de l'ALGc (II, 558); i ja he citat la veu *roundinouse* del tigre en Dom Garin.

Ara bé en llengua d'oc *roundinà* té tot l'aspecte de no ser més que un derivat (intensiu o iteratiu) de *roundí*, verb més primitiu, i que l'acompanya en gran part del territori; i en aquest l'afectació als sons de les coses, dels animals i, particularment, del porc, encara és més accentuada.

A l'Alt Llemosí, *roundí*, verb intransitiu, «on le dit du bruit que font les portes et les fenêtres; se dit d'un bruit sourd dont on ne peut deviner la causa: *àuvio roundí quauco-re sen sàbé qu'ero açò*: j'entendois un bruit sourd sans pouvoir distinguer d'où il venoit; on le dit aussi des bruits sourds qui se répandent sans qu'on en sache l'origine: *n'ai àuvi roundí quauco-ré*: j'en ai entendu dire obscurément qqch» (Béronie-Vialle) Baix-Llemosí *roundír* «gémir, rendre un bruit sourd» (Laborde); gascó *roundí*, Gars *rundi* «bruire, gronder» (Palay); oc mod. *roundí* que el TdF defineix «bruire, gronder, rugir, crier, en parlant des portes et des fenêtres», en dona variant gascona *rundi* i en cita «e lous traus de sapin se torson e *roundisson*» del mestre dels felibres llemosins Joseph Rous (de Tula); i la *Faune Populaire* d'Eug. Rolland cita *roundí* a Briva com «onomatopée du grondement du porc» (v, 223).

Finalment aquesta preferència no és pas estranya al català, puix que *AlcM* ha recollit *rondinet* 'grunyit del porc' a l'Emp (Agullana).

Ara bé ens hem de negar a creure que aquesta semblança copidora entre *roundí* i el verb llatí que designa especialment la veu d'aquest animal, o sigui GRÜNDIRE, sigui deguda a una convergència casual, més que més quan també existeix *groundinà* per «grommeler» segons el TdF; i si bé en gran part del romànic la forma pròpiament romana i llatina GRUNDIRE fou reemplaçada per la variant fonètica sabèllica GRUNNIRE (d'on GRUNYIR etc.), justament és la forma llatina estricta *grondir* la que es mantingué en el Sud de França (i *gronder* en el Nord), i la que ja es troba en la llengua dels trobadors, juntament amb l'intensiu *grondilbar* (PDPF).

És clar que tampoc no podem creure que GRUNDIRE es vagi reduir a *rondir* per una evolució fonètica. Però en sentit contrari, encara menys podem donar la raó als qui han cregut que *rondinar* i l'oc *roundí*, *roundinà*, siguin creacions onomatopeïques, com Sainéan que hi veu una mera «onomatopeia del grunyir del porc» (*La Création Méthaph en Fr et en Roman, Le Chat, le Porc, BbZRPb* x, 82); o Moll, que en *AlcM* parla vagament d'onomatopeia, i en AORBB III, 58, ho vol fer entrar en l'article onomatopeic RONZ- del REW (7372); o M-L (REW², 7418) i Spitzer (*BDC* XI, 119) parlen també simplement de «schallwort».

Tenen alguna part de raó, com en tindria molta el qui es limités a posar-lo sota GRUNDIRE. L'incert estaria abans que tot de la banda d'aquest, i si bé és veritat que en la reducció de GR- ha actuat el que creuen els altres, aquests haurien hagut de precisar que no es tractava de cap onomatopeia abstracta, sinó de la coincidència amb tota una gran falange de verbs, ja bo i formats, que expressaven la veu d'aqueixos animals (porc, insectes, bovins etc.), per més que aquests en última instància ho fossin, de naturalesa imitativa. Verbs que existeixen tant en la llengua d'oc com en la nostra.

Començant per *ronar*, emprat precisament pel mateix Goudoullí que ens ha donat, de tots els testimonis de *rondinar*, el més antic «ací la mar *rouno*, aquí le cèl *trouno*», mot occità de vasta àrea, usat a Bordeus per l'últim dels poetes girondins en llengua occitana: «Tout —tendresse, / ride, trin, / allegresse, / cant, entrin—, / dens la toune, / fume, *roune*, / e fusione / damb lou brin», Theodore Blanc, any 1869 (cf. PLBerthaud, extr. del *Bull Soc des Bibliophiles de Guenne*, 1949, p 15), «amé l'aire d'un gous que *rouno*» cita el TdF del felibre llgd P Barbe, junt amb *roundís* «grognement, grondement», i *rouno* «grognement, beuglement»; gascó *arrounà* o *rounà* «grondement» (Palay) Ara bé *ronar* s'estén també fins al català, almenys a la Garrotxa, per a una veu d'home bestial: «—Esparveràs del infern, malehit gastament de dimoni! —reprengué al mateix temps En Rafel, ab veu desentonada— ¿hont ets que no *ronas*, malehit rebrec del bordell, escapat de la forca?», Marian Vayreda (*Puny* 1, 4 xv, 240 (188)); i *AlcM* porta *ronar* intr. «fer el gat un ronquet de satisfacció» com a propi del Collsacabra.

Ronar, però, no és més que un de molts *Rumir*, no gaire llunyà de l'oc *roundí*, s'usa en parlars val i bal: «està *rumin*: muy enfadado» a Monòver (*Canyissaes*, 124); i deu tenir alguna existència en el val. comú, puix que Lamarca hi troba *rumiatge*: «*rumiache* (de los gatos) susurro»; igual que a Eivissa («*rumiatje*: gruñir», PzCabr.).

Més general que *rumir*, i justament aplicat al porc, és *runyir*. I que és un verb molt antic en la llengua ens ho fa endevinar el detall que es conjuga amb flexió forta —tal com *punyir/puny*, *collir/cull*, *bullir/bull*—: «la mar --- *runy* com un gos, perquè ses roques li són de mal rosegat i sa sorra li fa mal a ses genives», Ruyra (*Punya de Rosa* I, 20). No és peculiar de la Costa Brava, i justament consta que s'aplica especialment al porc: en les selves de la conservadora obaga de Montnegre, havent sentit una remor bestial llunyana, em signaren en el fons de la clotada un escamot menat per una pastora, dient «és un porc que *runy*» (1931); Grieria recollí *runyir* «veu dels porcs» a St. Hilari (*B DLC* VII, 145), i lluny d'allà, en el Conflent *runy* «ronca» (a Catllà), i a Montalbà, parlar de transició al llgd. de Fenollet, *runya* [= oc *renar*] (*ZRPb* XLV, 253); fins al Baix Aragó arriba *runyir* (Puebla de Íxar), si bé allí aplicat al 'mugir' del bou (*BDC* XXIV, 179); i hi ha «*roñá* --- gruñir ---» a Benasc (Ballarín).